

Тема. “Україна в першій світовій війні”

План

1. Перша світова війна та Україна в ній.
2. Національний рух у Наддніпрянській і Західній Україні в роки I світової війни.
3. Воєнні дії на території України.
4. Формування легіону Українських січових стрільців, їх бойовий шлях.

Література

1. В.Світлична «Історія України» К., 2002р.
2. Дедурін Г.Г. «100 тем. Історія України / Г.Г. Дедурін. – Х.: АССА, 2015. – 192 с.
3. С.В.Кульчицький, О.І.Ганжа «Хрестоматія з історії України» К.,”Освіта”, 1998р.
4. Полянська-Василенко Н. «Історія України»: У 2 т. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 року – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. –608 с.

Наприкінці XIX ст. провідні європейські держави почали активно готуватися до майбутньої війни. Спільні бажання панівних кіл цих країн мати територіальні прирощення, додаткові сировинні та трудові ресурси, сфери впливу та ринки збуту розкололи Європу на два воєнно-політичні блоки.

Перша світова війна та Україна в ній.

Війна почалася 1 серпня 1914 р. Вона стала для Європи першим жахливим досвідом сучасного ведення воєнних дій

Головною причиною Першої світової війни було прагнення імперіалістичних держав загарбницькими методами задовольнити свої інтереси. Для Німеччини, Османської та Австро-Угорської імперій (Троїстого союзу), а також Російської імперії, яка разом з

Англією, Францією та Сполученими Штатами входила до Антанти, війна, зрештою, багато в чому стала шляхом до самознищення.

Антанта — союз Великобританії, Франції і Росії; склався в 1904—1907 рр. і об'єднав у ході Першої світової війни проти німецької коаліції більше ніж 20 держав (серед них США, Японія, Італія).

Троїстий союз — військово-політичний блок Німеччини, Австро-Угорщини та Італії, який склався в 1879–1882 і був спрямований проти Франції, Росії та Англії.

Серед загарбницьких планів, плеканих державами-учасниками війни, не останнє місце відводилося Україні:

- Росія прагнула захопити землі Галичини, Буковини, Закарпаття під прикриттям ідеї «об'єднання всіх руських земель».
- Австро-Угорщина претендувала на Поділля та Волинь.
- кайзерівська Німеччина прагнула реалізувати свою давню мету — створення під її зверхністю Пангерманського союзу, в якому Україна мала стати частиною майбутнього німецького протекторату.

З початком війни серед українських політиків стався розкол. Більшість західноукраїнців вирішили взяти бік Австро-Угорщини.

В серпні 1914 р. у Львові було засновано Головну Українську Раду — міжпартійний блок за участю радикальної, соціал-демократичної та національно-демократичної партій. Раду очолив

К. Левицький. Розпочалося формування українських військових підрозділів. 2,5 тис. добровольців склали Український легіон січових стрільців. Він брав участь у воєнних діях в районі Стрия та на інших ділянках фронту. Більшість учасників українських військових формувань були членами організацій «Січ», «Сокіл», «Пласт».

1 вересня 1914 р. з ініціативи Д. Донцова, В. Дорошенка, О. Скоропис-Йолтуховського, М. Меленевського та інших у Львові постав Союз визволення України (СВУ):

- створення самостійної Української держави з конституційною монархією,
- демократичним устроєм,

- свободою для всіх національностей,
- самостійною українською церквою.

Для досягнення цієї мети Союз вважав за доцільне співробітництво з Німеччиною та Австро-Угорщиною.

На початку вересня 1914 р. російська армія окупувала значну частину Східної Галичини. Австро-угорське командування повірило в провокаційні чутки, унаслідок чого відступаючі габсбурзькі війська вдалися до переслідувань українців, яких постраждали тисячі.

Царський уряд швидко дав зрозуміти, що вважає Східну Галичину «давньою російською землею», котра тепер «назавжди возз'єднується з матір'ю-Росією»:

- закрито всі українські культурні установи, кооперативи та періодичні видання,
- обмеження на вживання української мови й робилися спроби впровадити у школах російську мову.

Воєнні дії на території України.

Трагедія українців полягала в тому, що вони, не маючи власної держави, вимушені були перебувати по різні боки театру воєнних дій і вбивати одне одного. Чи не єдиним позитивним моментом було те, що війна виснажувала сили воюючих імперій, створюючи таким чином у перспективі нові політичні можливості для поневолених Росією народів.

23 серпня 1914р. Галицька битва. По обидва боки боролись: - 8 армій;

- понад 100 дивізій;
- більш як 1,5 млн. солдатів і офіцерів.

Битва продовжувалась понад місяць і завершилась повною поразкою австро-угорських військ. Фактично без бою на поч. вересня впав Львів, через день взято Галич, взято в облогу Перемишль. Австро-Угорщина втратила 400 тис. військових, з них 100тис. полоненими.

Жовтень 1914р.	Німецько-турецький флот обстріляв Одесу, Севастополь, Феодосію.
Березень 1915р.	Капітулював гарнізон Перемишля. Російським військам дістались в цій фортеці величезні запаси зброї і продовольства, 120 тис. солдатів і офіцерів австро-угорської армії взято в полон.
Квітень 1915р.	Російський цар Микола II приїхав на Західну Україну, відвідав Львів, Перемишль.
Квітень-серпень 1915р.	Наступ німецько-австрійських військ. Російські війська залишили Східну Галичину, Північну Буковину, 5 повітів Волині.
Травень-серпень 1916р.	(Брусиловський прорив) – остання успішна наступальна операція російських військ. Зайнято Галичину, Буковину, Волинь. Створено Галицько-Буковинське генерал-губернаторство, на чолі якого стояв Ф.Трепов.

Українські січові стрільці

В місті Стрию на Львівщині зібралось 18 тис. юнаків, бажаючих вступити до Легіону Січових Стрільців.

Австро-Угорські власті дали згоду лише на 2,5 тис. чоловік.

Бойове хрещення УСУСи прийняли 25 вересня 1914р., захищаючи Ужацький перевал карпатських гір проти дивізії кубанських козаків.

Австрійські власті з часом легіон розчленували на розвідувальні стежі (по 20 вояків), які повинні були переходити лінію фронту і вести бойові дії в тилу противника. В результаті кілька сотень вояків зникли безслідно.

Бої за гору Макіївка в Карпатах тривали з поперемінним успіхом. Але австро – угорські війська перейшли в наступ, УСУСи першими увійшли в Галич і підняли там

жовто-блакитний прапор. Тоді було створено I полк УСС- 2200 вояків на чолі з отаманом Грицем Коссаком.

В 1916 р. усуси прямо з окопів виїхали до Львова на похорони І.Франка. Його сини Петро і Тарас першими вступили в УСУС.

В 1916р. український полк потрапив в оточення на горі Лисоня на Тернопільщині.

Лише 150 – ти стрільцям і 16 старшинам вдалось вийти з оточення.